

18 MAYIS 1995

2934. Ahmed Rasim: Bütün eserleri / Ahmet Rasim. - İstanbul: ARBA. - (ARBA yayınları; ...
Inhaltsang. d. türk. Werkes: Gesammelte Werke) 27 A 13604
8. Ramazan karşılaması. - 1990. - 128 S. - (...; 37)
27 A 13604-8
9/A. Şehir mektupları; 1/2. - 3. baskı. - 1992. - 297 S. - (...; 51)
27 A 13604-9,A
9/B. Şehir mektupları; 3/4. - 3. baskı. - 1992. - 263 S. - (...; 53)
27 A 13604-9,B

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELİR DOKÜMAN

Ahmed Rasim

12 OCAK 1996

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELİR DOKÜMAN

LUTHI, J.-J. Ahmed Rasim (1895-1958).
Présence Francophone, 8 (1974) pp.78-83.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELİR DOKÜMAN

12 OCAK 1996

2449. Gökman, Muzaffer: Ahmet Rasim, İstanbul'u yaşıyan ve yaşatan adam: hayatı ve eserleri / Muzaffer Gökman. - İstanbul: Celik Gülersoy Vakfı Yayınları
Inhaltsang. d. türk. Werkes: Leben u. Werk d. Journalisten u. Schriftstellers Ahmet Rasim. 1864 - 1932 29 A 3747-1
1. - 1. baskı. - 1989. - XI, 461 S. : III. 29 A 3747-2
2. - 1. baskı. - 1989. - S. 485 - 1002: III.

AHMED RASİM

89- Ahmet Rasim'in Dilbilgisi Kitapları. 370 s. Yüksek Lisans

Nesrin BAKIŞ

Tez Dan.: Prof.Dr. Mehmet AKALIN

Kabul Tarihi: 25.2.1987

(Türk Dili ve Edebiyatı)

29 TEMMUZ 1994

M. Ünlü.

İki bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde Ahmet Rasim'in dilbilgisi kitapları en eski tarihiyle birlikte yazıldıkları sınıf ve dereceleri de gözönüne alınarak sırasıyla tanıtılmaktadır.

İkinci bölümde, bu kitaplarda kullanılan açıklamalı terimler dizini yer almaktadır. Ahmet Rasim'in hayatı ve eserleri hakkında bilgi, bu bölümün sonunda verilmektedir.

Melihat Sorat

AHMED RASİM

(1895/1932)

12 OCAK 1996

Ahmet Rasim

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELİR DOKÜMAN

Turkijat Enstitüsü T. 75

Ahmet Rasim'in eserlerinde halk kültürü unsurları (2 cilt). ÇELİK, Ali. Doktora. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1993. 855 s., 107 ref. Danışman: Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu. Dili: Tr.

23 MAYIS 1998
MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELİR DOKÜMAN

T816
AH.H

Ahmed Rasim

IRUCA

(Hazine-i mekâtib, yahut, Mükemmel münşeât)

خزينة مكاتيب ياخود، مكملة منشآت / احمد راسم - ط ٥ - استانبول : شمس كتابخانه، ١٣١٨ هـ

416 p.; 19 cm.
Text in Ottoman Turkish

1. Literature, Turkish - Letters I. Author (Arabic) II. Title III. Title: Mükemmel münşeât IV. Title (Arabic)

9309

T816
AH.H

Ahmed Rasim

IRUCA

(Hazine-i mekâtib, yahut, Mükemmel münşeât)

خزينة مكاتيب ياخود مكملة منشآت / محررلى احمد راسم و مصطلى رشيد - ط ٤ - استانبول : كتابچى راكل ، ١٣١٢ هـ

[2], 348 p.; 19 cm.
Text in Ottoman Turkish

1. Literature, Turkish - Letters I. Mustafa Regid (J.auth.) II. Author (Arabic) III. Title IV. Title: Mükemmel münşeât V. Title (Arabic)

9307

956.10743
AH.T

Ahmed Rasim (T.E.N) IRUCA

(Tarih ve muharrir)

تاریخ و محرر / تالیف احمد راسم - استانبول : مختار خالد كتابخانه، ١٣٢١ هـ

191 p.; 18 cm. - (Muhtar Halid külliyyati, kısım-ı tarihi ve içtimai, aded. 31)
Text in Ottoman Turkish

1. History, Turkey - 1876-1918 2. History, Ottoman Empire I. Author (Arabic) II. Title III. Title (Arabic)

Ahmet Rasim, 1864?-1932.
Teçrübesez aşk: millî hikâye. - 1. tabi. - İstanbul : Alem Matbaası, 1311 [1895]
92 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14419

Ahmet Rasim, 1864?-1932.
Teçekkül-i cihan hakkında fikr-i icmalî. - 1. tabi. - İstanbul : Matbaa-yi Ebüzziya, 1304 [1888]
72 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14420

Ahmet Rasim, 1864?-1932.
Türkiye adalar denizi kılavuzu: İnuздan Marmaris burnuna kadar. - İstanbul : Matbaa-yi Bahriye, 1926.
238 p. : ill. ; 24 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14421

Ahmet Rasim, 1864?-1932.
Yeni usul sarf-i Fariş: birinci senesi / müellifi, Ahmet Rasim. - Tabı 2. - İstanbul : Şirket-i Mürettebiye Matbaası, 1307 [1889]
1 v. ; 20 cm.
Xeroxed from imperfect copy: p. 53-60 and all after p. 64 wanting.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14422

10 OCAK 1994

18.6 OSMANISCHE UND TÜRKITÜRKISCHE LITERATUR

6754. Aktaş, Şerif: Ahmed Râsım'ın eserlerinde İstanbul / İSTANBUL
Şerif Aktaş. - 1. baskı. - İstanbul, 1988. - XXXX, 719 S. - 011029
(Kültür Bakanlığı yayınları; 1032 : Kültür eserleri dizisi; AHMED RASİM
135)

Inhalt d. türk. Titels: İstanbul in d. Schriften Ahmet Rasims
ISBN 975-17-0357-3 29 A 21146

MAKAS
MAKAS
MAKAS

4773. Ahmed Rasim: Bütün eserleri / Ahmet Rasim. -
İstanbul: ARBA. - (ARBA yayınları; ...)
Inhaltsang. d. türk. Werkes: Gesammelte Werke
27 A 13604

1. Dünkü İstanbul'da hovardalık. - 1987. - XV, 288 S. - (...
; 11)
27 A 13604-1

3. Gecelerim. - [Neuauf.] - 1987. - 83 S. - (...; 15)
27 A 13604-3

4. Falaka. - [Neuauf.] - 1987. - 149 S. - (...; 17)
27 A 13604-4

5. Romanya mektupları. - [Neuauf.] - 1988. - 166 S. - (...;
21)
27 A 13604-5

7. Ciddiyet ve Mizah. - 1989. - 176 S. - (...; 32)
27 A 13604-7

4774. Ahmed Rasim: İki güzel günahkâr / Ahmet Rasim.
Hazırlayan: Rıdvan A. Yakın. - İstanbul: ARBA, 1988. -
96 S. : Ill. - (Bütün eserleri / Ahmed Rasim; 6). - (ARBA
yayınları; 24)
Enth.: Bedia. Güzel Eleni
27 A 13604-6

25 OCAK 1994

011029
AHMED RASİM

MAKAS
MAKAS
MAKAS

AHMED RASİM

91-965397

Rasim, Ahmet.

Şehir mektupları / Ahmet Rasim; yayına
hazırlayan, Nuri Akbayer. -- 3. baskı. --

Fatih, İstanbul: Arba Araştırma Basım
Yayın Ticaret, 1992.

4 v. in 2; 21 cm. -- (Ahmet Rasim
Kültür eserleri; 9).

29 TEMMUZ 1994

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Ahmet Rasim : hayatı, sanatı, eserleri / hazırlayan, Suat Hızarcı. — İstanbul : Varlık Yayınevi, 1953
117 p. : port. — (Türk klasikleri ; 30) (Varlık yayınları ; 216)
Turkish
I. Kudret, Cevdet. II. Title.

MH

ned 1-30076

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Ahmet Rasim / Hikmet Dizdaroğlu. — [Ankara] : T.Ö.B. : Sipariş adresi, Öğretmenler Bankası, 1965.

48 p. : 20 cm. — (Türk büyükleri dizisi ; 5) (Öğretmenler Bankası, Ders Alet ve Malzemeleri Endüstri A.Ş. yayınları ; no. 46)

Turkish
I. Dizdaroğlu, Hikmet. II. Title.

PL248.A318A6 1965 77-970257 ned 1-30078
DLC NJP

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Ahmet Rasim : hayatı, sanatı, eserleri / hazırlayan, Suat Hızarcı. — 2. basılış. — İstanbul : Varlık Yayınevi, 1965

93 p. : port. ; 17 cm. — (Türk klasikleri ; 30 : Varlık yayınları ; sayı 1126)

Turkish
I. Kudret, Cevdet. II. Title.

MiU

ned 1-30077

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Amelî ve nazarî talim-i lisan-i Osmanî. — İstanbul : Kitabçı Arakel, 1316 [1898]

123 p.
Ottoman Turkish
I. Title.

MH

neg 12-12401

Ahmet Rasim, 18647-1932.

[Asker oğlu]
Asker oğlu ; Nâkâm. — İstanbul : Malûmat Matbaası, 1315 [1899]

103, 59 p.
Ottoman Turkish
I. Ahmet Rasim, 18647-1932. Nâkâm. 1899. II. Title: Nâkâm / Ahmet Rasim, 18647-1932.

CLU ICU

neg 12-12402

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Belki ben aldanyorum. — İstanbul : [Hilâl Matbaası], 1325 [1909]

70 p. : ill.
At head of title: Hayat-i hakikiye sahnelerinden.
Ottoman Turkish
I. Title. II. Title: Hayat-i hakikiye sahnelerinden.

CLU

neg 12-12403

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Biçare genc / Ahmet Rasim. — İstanbul, 1316 [1898 or 1899]

56 p.
Ottoman Turkish
I. Title.

ICU

neg 12-12404

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Bir sefilenin evrak-i metrukesi / Ahmet Rasim. — İstanbul, 1316 [1898 or 1899]

91 p. ; 16 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.

ICU NNC

neg 12-12405

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Cid ve mizah : ciddî, mizahî makalât, cşkâl-i zamana ait sefahattan müteşekkildir. — İstanbul : İkbâl Kütüphanesi, 1336 [1917 or 1918]

224 p.
Ottoman Turkish
I. Title.

ICU

neh 1-2405

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Cümel-i hikmiye-yi ecebîye / mütercimi, Ahmet Rasim. — İstanbul : Şirket-i Mürrettibiye Matbaası, 1303 [1885 or 1886]
128 p. — (Osmanlı kütüphanesi ; 4)
Ottoman Turkish
I. Title.

ICU

neg 12-12407

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Cümel-i hikmiye-yi Osmanîye / mürettibi, Ahmet Rasim. — İstanbul : Şirket-i Mürrettibiye Matbaası, 1303 [1885 or 1886]
64 p. — (Osmanlı kütüphanesi ; 6)
Ottoman Turkish
I. Title.

ICU

neg 12-12408

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Endişe-yi hayat / Ahmet Rasim. — İstanbul, 1316 [1898 or 1899]
56 p.
Ottoman Turkish
I. Title.

ICU

neg 12-12409

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Eşkâl-i zamân. — [İstanbul, n.d.]
206 p.
Ottoman Turkish
I. Title.

CaQMIS

neg 12-12410

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Eşkâl-i zamân / Ahmet Rasim. — [İstanbul], 1898?
208 p.
Ottoman Turkish
I. Title.

ICU

neg 12-12411

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Eşkâl-i zamân. — İstanbul : Ahmet İhsan ve Şürekâsı, 1334 [1918]
208 p.
Ottoman Turkish
I. Title.

CLU NNC

neg 12-12412

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Eşkâl-i zamân / Ahmed Râsim ; hazırlayan, Orhan Şaik Gökay. — İstanbul : M.E.B. Devlet Kitapları, 1969.

vi, 198 p. ; 20 cm. — (Millî Eğitim Bakanlığı. Büyük Türk Yazarları ve Şairleri Komisyonu yayınları ; 3 : Müsâhabe, deneme, makale, tenkid, fıkra serisi ; 1)
Turkish
I. Title.

PL248.A318E8 1969

neg 12-12413

DLC NJP NN NNC

73-244560

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Falaka. — İstanbul : Hamit Matbaası, 1927.
153 p. ; 19 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.

CS-H

neg 12-12414

Ahmet Rasim, 18647-1932.

Falaka / Ahmed Râsim ; hazırlayan, Sedit Yüksel. — Ankara : M.E.B. Devlet Kitapları, 1969.
124 p. ; 20 cm. — (Millî Eğitim Bakanlığı. Büyük Türk Yazarları ve Şairleri Komisyonu yayınları ; 6 : Müsâhabe, deneme, makale, tenkid, fıkra serisi ; 3)
In LC collections.
Autobiographical.
Ottoman Turkish
I. Title.

PL248.A318Z5 1969

neg 12-12415

DLC CU NNC OU

75-246047

- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Fuḥş-i atfk. — İstanbul : İkdâm Matbaası, 1340 [1922]
168 p.
At head of title: Eski maceralardan.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-12416
CaQMIIS
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Fuḥş-i atfk. — İstanbul : İkdâm Matbaası, 1922.
2 v. : ill.
At head of title: Eski maceralardan.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-12417
CLU ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
[Fuḥş-i atfk]
Fuḥş-i atfk ; ve Hamamcı Ülfet / Ahmet Rasim. — [İstanbul?]: İstanbul Matbaası, 1958.
287 p. ; 21 cm.
Turkish
I. Ahmet Rasim, 1864?-1932. Hamamcı Ülfet. 1958.
II. Title: Hamamcı Ülfet / Ahmet Rasim, 1864?-1932.
neg 12-12418
MIU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Gam-i hicran / Ahmet Rasim. — İstanbul, 1314 [1896 or 1897]
81 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-12419
ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Gam-i hicran / Ahmet Rasim. — İstanbul, 1321 [1905]
79 p. ; 16 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-12420
NNC
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Garaib-i adat-i akvam. — İstanbul : Mavyan Matbaası, 1304 [1888]
1 v. — (Osmanlı kütüphanesi ; 12)
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-12421
MH
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Gecelerim / Ahmet Rasim. — İstanbul : Âlem Matbaası, 1312 [1894 or 1895]
81 p. : ill.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13401
ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Gecelerim. — İstanbul : Babıâli Caddesinde 38 Numaralı Matbaa, 1316 [1900]
72 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13402
NNC
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Gültüp ağladıklarım. — İstanbul : İkdâm Matbaası, 1340 [1926]
248 p. ; 20 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13403
CLU CS+H ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Güzel Eleni. — İstanbul, 1316 [1898]
64 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13404
ICU MH
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Hamamcı Ülfet / Ahmet Rasim. — İstanbul : İkdâm Matbaası, 1338 [1922]
1 v. ; 18 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13405
NNC
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Hamamcı Ülfet. 1958
search under
Fuḥş-i atfk ; ve Hamamcı Ülfet search under
Ahmet Rasim, 1864?-1932. Fuḥş-i atfk ; ve Hamamcı Ülfet.
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Hava-yi aşk. 1922
search under
İki günahsız sevda search under Ahmet Rasim, 1864?-1932. İki günahsız sevda.
neg 12-9828
DR571.A66 1976 81-452433 nef
DLC CLU ICU MH NJP NNC
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
İki hatırat, üç şahsiyet / Ahmet Rasim ; hazırlayan, İbrahim Olgun. — İstanbul : Çağdaş Yayınları, 1976.
198 p. ; 20 cm. — (Tarih-anı-gezi-olay dizisi ; 10)
Turkish
I. Olgun, İbrahim. II. Title.
neg 12-9828
DR571.A66 1976 81-452433 nef
DLC CLU ICU MH NJP NNC
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
İlâveli hazine-yi mekâtîp.
İlâveli hazine-yi mekâtîp, yahut, Mükemmel münşeât. — 5. tabi. — İstanbul : Şems Kütüphanesi, 1318 [1901 or 1902]
415 p. ; 20 cm.
Ottoman Turkish
I. Title: Mükemmel münşeât. II. Title: Hazine-yi mekâtîp.
neg 12-13408
NJP
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
İlâveli hazine-yi mekâtîp.
İlâveli hazine-yi mekâtîp, yahut, Mükemmel münşeât. — 6. tabi. — İstanbul : Şems Kütüphanesi, 1325 [1909]
414 p. ; 20 cm.
Ottoman Turkish
I. Title: Hazine-yi mekâtîp. II. Title: Mükemmel münşeât.
neg 12-13409
NJP
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
İlâveli hazine-yi mekâtîp.
İlâveli hazine-yi mekâtîp, yahut, Mükemmel münşeât / eser-i Ahmet Rasim. — 7. tabi. — İstanbul : Sancakçıyan Matbaası, 1331 [1912 or 1913]
416 p.
Ottoman Turkish
I. Title: Hazine-yi mekâtîp. II. Title: Mükemmel münşeât.
neg 12-13410
ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
İlk sevgi. — İstanbul : Mekteb-i Sanayi Matbaası, 1307 [1892]
101 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13411
MH
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
İstibdattan hâkimiyet-i milliyeye / Ahmet Rasim. — İstanbul : Kanaat Kitaphanesi, 1923.
2 v. in 1 ; 19 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13412
CLU CU ICU InU MH NNC PPT PU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Kıraat kitabı. — İstanbul, 1313 [1895]
101 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14423
OCiW
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Kitabe-yi gam / Ahmet Rasim. — İstanbul : İkdâm Matbaası, 1338 [1922]
259 p. ; 18 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13413
CLU ICU MH NNC
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Küçük tarih-i İslâm. — İstanbul, 1306 [1888 or 1889]
178 p. ; 19 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14424
CİY
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Leyâl-i ıztırâp. — İstanbul : Âlem Matbaası, 1308 [1890]
72 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13414
MH
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Leyâl-i ıztırâp : millî roman / Ahmet Rasim. — İstanbul : Bâbüâli Caddesinde 38 Numaralı Matbaa, 1316 [1900]
72 p. ; 16 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13415
ICU NNC
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
[Makalat ve musahabat]
Külliyat-i sa'y ve tahrir, makalat ve musahabat. — İstanbul : Şirket-i Mürettebiye Matbaası, 1325 [1907]
320 p. ; 18 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13417
ICU MH NNC PPT
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Matbuat hâtıralarından, muharrir, şair, edip / Ahmet Rasim. — İstanbul : Kanaat Kitaphanesi, 1342 [1924]
216 p.
Ottoman Turkish
I. Title. II. Title: Muharrir, şair, edip.
neg 12-13418
CLU CU ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Matbuat tarihine medhal : ilk büyük muharrirlerden Şinasi / cami ve mürettebi, Ahmet Rasim. — İstanbul : Yeni Matbaa, 1927.
160 p. : ill. ; 22 cm.
Ottoman Turkish
I. Title. II. Title: İlk büyük muharrirlerden Şinasi.
neg 12-13419
CLU CS+H CU ICU MH
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Mehalik-i hayat / muharriri, Ahmet Rasim. — 1. tabi. — İstanbul : Â. Âsadyan Matbaası, 1308 [1890 or 1891]
64 p. — (Arakel Kitaphanesi cep romanları)
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13420
ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Mektep arkadaşım : millî hikâye / Ahmet Rasim. — 1. tabi. — İstanbul, 1316 [1898 or 1899]
61 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13421
ICU

Ahmet Rasim: Melâcep Arıbaşım ve Eskiâl Zaman. TEZCAN (DERTSİZ), Özlem. Yüksek Lisans. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Ens., İstanbul, 1995. 154 s., 17 ref. 42003
Danışman:Y.Doç.Dr.Muhammed Gür. Dili:Tr. Ahmed Rasim 011023

SONRA GELEN DOKÜMAN
YAYIMLANDIKTAN

22 Haziran 2015

Ahmet Rasim'in okul hatıralarında eğitim hayatı. AKMEŞE, Ali Kemal. Yüksek Lisans. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995. 81 s., 22 ref. 42077
Danışman:Doç.Dr.Halis Ayhan. Dili:Tr. Ahmed Rasim 011023

SONRA GELEN DOKÜMAN
YAYIMLANDIKTAN

22 Haziran 2015

tekke (Sūfī lodge) in Istanbul's Fatih district. This site, to which Sulṭān Bāyezīd II (r. 886–918/1481–1512) added a mosque, became eventually the *shaykh*'s burial place. Soon after, the growing number of disciples led to the establishment of a second *tekke* in Ayvansaray, farther up the Golden Horn, and then a third at Edirnekapı, outside the city walls. All three lodges served as Naqshbandī centres for generations. (Although the Ayvansaray *tekke* slipped away from the order's control after the *shaykh*'s death, it was reinstated a century later.) Bukhārī may also be regarded as a founder of the capital's Naqshbandiyya on account of his *khalīfas*, who initiated several lasting spiritual lines. One of his most prized *khalīfas* was Maḥmūd Çelebi, Bukhārī's son-in-law and successor in the Fatih *tekke*. Another was the younger Hekīm Çelebi (d. 974/1567), for whom, at the behest of the Grand Vezir Rüstem Pasha (d. 968/1561), Sulṭān Süleyrnan I (r. 926–74/1520–66) had a *tekke* built at the demolished site of Fīl-dāmi in the area of Koska (Laleli). A third *khalīfa*, Maḥmūd Lāmi'ī Çelebi of Bursa, was primarily a poet and translator, as well as one of many littérateurs in this order, who contributed to the reputation of the Naqshbandīs as transmitters of a Persian literary culture that was much esteemed in Ottoman intellectual circles.

BIBLIOGRAPHY

Hāfiz Hüseyin b. İsmā'il Ayyānsarāyi, *Hadiqat ül-cevāmi'* (Istanbul 1281/1864–5), 1:42–7, 90, 297–8; Maḥmūd b. 'Uthmān Lāmi'ī Çelebi, *Terceme-i nefahāt ül-üns* (Istanbul 1289/1872–3), 462, 465–70; Ahmed b. Muṣṭafā Taşköprüzāde, *al-Shaqā'iq al-nu'māniyya fī 'ulamā' l-dawla l-'uthmāniyya*, in the margin of Ibn Khallikān, *Ta'rikh waḥayāt al-a'yān* (Bulāq 1299/1881–2), 373–7, 553–9; Kasım Kufralı, Molla ilāhī ve kendisinden sonraki Nakşbandiye muhiti, *Türk dili ve*

edebiyatı dergisi 3 (1949):132–43; Ömer Lütfi Barkan and Ekrem Hakkı Ayverdi (eds.), *Istanbul vakıfları tahrir defteri. 953 (1546) târîhli* (Istanbul 1970), 202–8; Dina Le Gall, *A culture of Sufism. Naqshbandīs in the Ottoman world, 1450–1700* (New York 2005), 35–62; Hamid Algar, Bokārī, Amīr Ahmad, *EI*, 4: 329.

21 Eylül 2014
MADE WITH
SÜRKİ GELEN DOKÜMAN

DINA LE GALL

Ahmed Rasim

Ahmed Rasim (Ahmed Rāsīm, 1865(?)–1932), a Turkish journalist and author, was born in Istanbul and raised in difficult circumstances by his mother alone. He received his formative education (1876–83) at the Darüşşafaka (Dār al-Şafaqa, a boarding school that opened in 1873 to educate Muslim orphans), where he developed an interest in art, music, and literature. After working for two years as a postal official, he turned to writing as a career. Except for a brief stint as a teacher and a period of service as a parliamentary representative for Istanbul (1927–32), he made writing his fulltime profession until his death—on the island of Heybeliada (Istanbul)—in 1932.

Ahmed Rasim's first literary works appeared in the newspapers *Tercüman-ı hakikat* (*Tercümān-ı haqīqat*) and *Ceride-i havadis* (*Ceride-i havādith*), in 1884. Two years later, he was contributing to a number of important periodicals like *Servet-i Fünun* (*Thervet-i Fünūn*), *Basiret* (*Başiret*), *Resimli Ay*, *Vakit* (*Vaqt*), *Akşam* (*Aqşam*) and *Cumhuriyet* (*Cumhūrīyet*). In 1908, he published the satirical magazine *Boşboğaz ile güllabi* (*Boşboghaz ile güllābī*, "Blabber and flatterer"), along with Hüseyin Rahmi (Hüseyin Rahmī) [Gürpınar] (d. 1944).

Ahmed Rasim left an opus of some 140 works, including novels, short stories, poems, commentaries, memoirs, histori-

-
- 1 ÇİLEM TERCÜMAN, Ahmet Rasim'in eserlerinden İstanbul'un gündelik hayatı, İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2004
-
- 2 ERGÜN TANLAK, Ahmet Râsım'in resimli ve haritalı Osmanlı Tarihi Cilt IV: Metin tahlili-kelime indeksi, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2013
-
- 3 İLKNUR AY, Muallim Naci, Ahmet Rasim ve Halide Nusret Zorlutuna'nın anı türündeki eserleriyle çocuk edebiyatımızdaki yeri ve başlıca temaları, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2009
-
- 4 MEHMET ALİ GÜNDOĞDU, Ahmet Rasim'in Osmanlı tarihi (cilt 2-3) metin-tahlil-indeks, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2008
-
- 5 MURAT TAN, Osmanlı tarihi (Ahmet Rasim) C.1 metin-tahlil-indeks, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2008
-
- 6 YASEMİN KOT, Ahmet Rasim'in 'Şehir Mektupları' ve 'Romanya Mektupları'nda söz varlığı, Celal Bayar Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2009
-
- 7 ZEHRA HAMARAT, Ahmed Rasim'in eserlerinde İstanbul folkloru, İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010
-
- 8 ZELİHA YILDIRIM, Ahmet Rasim'in Resimli ve haritalı Osmanlı Tarihi C.3, Metin-Tahlil- Indeks, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010

- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
{Menakib-i İslâm}
Kulliyat-ı sa'y ve tahrirden menakib-i İslâm. —
{İstanbul} : Darü'lilafet el-Aliye, 1325-1326
{1908-1909}
2 v. in 1 (xii, 694 p.); 21 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13416
MH NjP PU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Meşakk-i hayat : millî roman. — İstanbul : Âlem
Matbaası, 1308 {1890}
75 p.
Title may also be romanized: Meşak-i hayat.
Ottoman Turkish
I. Title. II. Title: Meşak-i hayat.
neg 12-13423
MH NjP
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Meşakk-i hayat : millî roman / muharriri, Ahmet
Rasim. — İstanbul, 1316 {1898 or 1899}
72 p.
Title may also be romanized: Meşak-i hayat.
Ottoman Turkish
I. Title. II. Title: Meşak-i hayat.
neg 12-13422
ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Meyl-i dil : (millî roman). — İstanbul : Matbaa-
yi Ebüzzıya, 1308 {1892}
144 p.; 16 cm. — (Arakel Kitaphanesi cep romanları ; 1)
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13424
CLU ICU MH
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Muharrir bu ya / Ahmet Rasim. — İstanbul :
Hamit Matbaası, 1926.
416 p.; 19 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14401
CLU CU ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Muharrir bu ya / Ahmed Râsim ; hazırlayan, Hik-
met Dizdaroğlu. — Ankara : M.E.B. Devlet Kiti-
pları, 1969.
460 p.; 20 cm. — (Millî Eğitim Bakanlığı. Büyük Türk
Yazarları ve Şairleri Komisyonu yayınları ; 5 : Müsâhabe-
deneme-makale-tenkid-fıkra serisi ; 2)
Turkish
I. Title.
PL248.A318M8 1969 neg 12-14402
70-244554
DLC CU ICU NN NNC OU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Nâkâm / Ahmet Rasim. — İstanbul : Malûmat
Matbaası, 1315 {1897 or 1898}
59 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-13425
ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.** Nâkâm. 1899
search under
Asker oğlu ; Nâkâm search under Ahmet Rasim,
1864?-1932. Asker oğlu ; Nâkâm.
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
O çehre / Ahmet Rasim. — İstanbul, 1311 {1893
or 1894}
32 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14403
ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Osmanlı tarihi. — İstanbul, 1307 {1889 or 1890}
83 p.; 18 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
CIY neg 12-14404
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Osmanlı tarihi : günümüzün Türkçesi ile neşri
hazırlayan, Hakkı Dursun Yıldız. — {S.l.} : Mey-
dan, {1966-1967}
486 p.; ill., ports.; 29 cm.
Originally published in Ottoman Turkish under title:
Resimli ve haritalı Osmanlı tarihi.
Turkish
I. Yıldız, Hakkı Dursun. II. Title.
DR440.A64 neg 12-14407
74-251889
DLC CU NjP NNC WU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Osmanlı tarihi : seçmeler / Ahmed Râsim ; hazırlayan, İsmet Parmaksızoğlu. — İstanbul : M.E.B.
Devlet Kitapları, 1968.
ii, 163 p.; ill., facsim., col. plates; 24 cm. — (Millî Eğitim
bakanlığı. Büyük Türk Yazarları ve Şairleri Komisyonu
yayınları ; 2 : Tarih serisi ; 2)
Turkish
I. Title.
DR441.A38 neg 12-14408
79-260977
DLC CU MHU NN NNC PU UU WU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Ramazan sohbetleri / Ahmed Rasim ; sadeleş-
tirerek Türk harflerine çevirip, notlayan, Muzaffer
Gökman. — {İstanbul?} : Kitapçılık Ticaret Ltd.
Şrt., 1967.
303, {1} p.; port.; 20 cm. — (İslâm ve Türk kültür
eserleri serisi ; 11) (Kitapçılık Ticaret Limited Şirketi yayın-
ları)
A collection of articles published in Tefsir-i efkâr, 1913.
Turkish
I. Gökman, Muzaffer. II. Title.
BP186.4.A34 1967 neg 12-14409
79-246080
DLC CU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Resimli ve haritalı Osmanlı tarihi. — {1. tabı}. —
İstanbul : İkbâl Kütüphanesi, 1328-1330 {1910-
1912}
4 v.; ill., ports., maps; 20 cm.
Publication gives imprint dates according to both the Is-
lamic calendar (1328-1330) and the Turkish civil calendar
(1326-1328)
Vol. I, published in 1328 (1910), was enlarged and reissued
in a 2nd ed. in 1330 (1912)
Ottoman Turkish
I. Title. II. Title: Osmanlı tarihi.
neg 12-14405
CU ICU IU MH NNC OrPS
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Resimli ve haritalı Osmanlı tarihi / muharriri,
Ahmet Rasim. — 2. tabı. — İstanbul, 1328-1330
{1910-1912}
4 v.; ill.; 21 cm.
-The 1st ed. of v. I appeared in 1328 (1910); the vol. was
revised and enlarged and reissued in a 2nd ed. in 1330 (1912)
Ottoman Turkish
I. Title. II. Title: Osmanlı tarihi.
neg 12-14406
ICU PU UU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Romanya mektupları. — İstanbul : Ahmet İhsan
Matbaası, 1332 {1916}
180 p.; 19 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14411
CaQMIIS CLU CSI-H NNC
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Şehir mektupları / Ahmet Rasim. — İstanbul :
Qadar Matbaası, 1328-1329 {1910-1911}
4 v.
Each vol. has special t.p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14412
CaQMIIS CLU CU ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Şehir mektupları / Ahmed Râsim ; hazırlayan,
Ahmet Kabaklı. — 1. basılış. — İstanbul : Millî Eği-
tim Basımevi : {Dağıtım Devlet Kitapları, 1971-
v.; 21 cm. — (Müsâhabe-deneme-ma kale-tenkid-
fıkra serisi ; 4-) (Büyük Türk Yazarları ve Şairleri
Komisyonu yayınları ; 10-)
Turkish
PL248.A318S4 1971 neg 12-14413
81-455074
DLC MIU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Sevda-yi sermedî. — İstanbul : Âlem Matbaası,
1313 {1897}
54 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14414
CLU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Sevda-yi sermedî / Ahmet Rasim. — İstanbul,
1316 {1898 or 1899}
47 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14415
ICU
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
{Sevda-yi sermedî}
İki günahsız sevda : Sevda-yi sermedî, Hava-yi aşk
/ Ahmet Rasim. — İstanbul : İkdâm Matbaası, 1338
{1922}
102 p.; 16 cm.
Ottoman Turkish
I. Ahmet Rasim, 1864?-1932. Hava-yi aşk. 1922. II.
Title. III. Title: Hava-yi aşk / Ahmet Rasim, 1864?-1932.
neg 12-13406
CLU ICU NNC
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Tarih-i muhtasar-i beşer / müellifi, Ahmet Rasim.
— 1. tabı. — İstanbul : Matbaa-yi Ebüzzıya, 1304
{1886 or 1887}
71 p.; 14 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14416
ICU NNC
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Tarih ve muharrir. — İstanbul : Muhtar Halit Kiti-
phanesi, 1329 {1913}
191 p. cm. — (Muhtar Halit külliyyatı, kısm-i tarihî ve iç-
timai ; 3)
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14417
CLU ICU MH NNC
- Ahmet Rasim, 1864?-1932.**
Tearib-i hayat / muharriri, Ahmet Rasim. — 1.
tabı. — İstanbul : Â. Asaduryan Matbaası, 1308
{1890 or 1891}
84 p. — (Arakel Kitaphanesi cep romanları)
Ottoman Turkish
I. Title.
neg 12-14418
ICU

دائرة المعارف بزرگ اسلامی: جلد هفتم تهران، ۱۳۷۵

هنر را ضمن تحصیل فرا گرفت و سپس به تکمیل آن نزد استادان فن پرداخت. ۶۵ قطعه از سروده‌های او موجود است («دائرة المعارف دیانت»، II/118؛ بانارلی، ۱۰۶۴).

آثار: نزدیک به ۱۴۰ اثر بزرگ و کوچک مشتمل بر داستان، خاطرات، سفرنامه، مجموعه مقالات، کتابهایی در تاریخ و ترجمه‌هایی از آثار غربی از او بر جای مانده است که به برخی از آنها اشاره می‌شود:

۱. مناقب اسلام (در ۲ جلد، ۱۳۲۵ق/۱۹۰۹م). ۲. کوچک تاریخ عثمانی. ۳. کوچک تاریخ اسلام، برای تدریس در مدارس (احمد راسم، «ب»)، ۴. «تاریخ مصور عثمانی»، در ۴ جلد که شامل تاریخ امپراتوری عثمانی از آغاز تا ۱۲۹۷ق (آغاز سلطنت عبدالحمید ثانی) است. وی در تدوین این اثر به بیش از ۲۰۰ مأخذ خطی و چاپی استناد جسته است (همو، «د-ه»). رویدادهای سیاسی و نظامی در متن کتاب و مسائل مربوط به تاریخ اجتماعی با عنوان «فائده» در پاورقی آمده است. این اثر با نام رسمی و خریطه‌لی عثمانلی تاریخی در استانبول (۱۳۲۶-۱۳۳۰ق) چاپ شده است. ۵. «از استبداد تا حاکمیت ملی» (در ۲ جلد، ۱۳۴۲ق/۱۹۲۳م).

احمد همچنین کتابی در زمینه نامه‌نگاری با عنوان خزینه مکاتیب مشتمل بر مجموعه‌ای از منشآت گردآورده که چندبار به چاپ رسیده است. وی گاه شعر نیز می‌سرود و برخی از اشعار او که به سبک ادبیات دیوانی است، جای جای در نشریات مختلف چاپ شده است («دائرة المعارف دیانت»، همانجا؛ برای آگاهی بیشتر از آثار احمد راسم، نک: اوزگه، I/52، جم؛ جانب، 120-98).

مأخذ: احمد راسم، رسمی و خریطه‌لی عثمانلی تاریخی، استانبول، ۱۳۲۸ق؛ نیز: Banarlı, Nihad Sâmi, *Resimli Türk edebiyâtı târihi*, İstanbul, 1971; Canip, Ali, *Türk edebiyâtı Antolojisi*, İstanbul, 1931; E1²; IA; Inal, Mahmud Kemal, *Son asir türk şairleri*, İstanbul, 1970; Karaalioglu, Seyit Kemal, *Ansiklopedik edebiyat sözlüğü*, İstanbul, 1983; id., *Türk edebiyâtı tarihi*, İstanbul, 1985; Levend, Agah Sırrı, *Türk dilinde gelişme ve sadeleşme evreleri*, Ankara, 1972; Özege, Seyfettin, *Eski harflerle basılmış türkce eserler kataloğu*, İstanbul, 1971-1975; *Türk dili ve edebiyâtı ansiklopedisi*, İstanbul, 1977; *Türkiye diyanet vak fi İslam ansiklopedisi*, İstanbul, 1989.

آخمد راسم بریلوی، سید (۶ صفر ۱۲۰۱-۲۴ ذی‌قعدة ۱۲۴۶ق/۲۸ نوامبر ۱۷۸۶-۷ مه ۱۸۳۱م)، جنگجوی مسلمان هندی و بنیان‌گذار طریقت محمدیه (فرقه وهابیان هند).

وی فرزند محمد عرفان و از سادات حسنی بود (رضوی، شاه عبدالعزیز، 474). قطب الدین محمد (د ۶۲۷ق) یکی از نیاکان او در حدود سال ۷۰۷ق از غزنه به هند رفت. سید احمد در شهر رای بریلی از توابع الله‌آباد هند زاده شد (شکارپوری، ۸۷۸). در کودکی به کسب علم رغبتی نداشت، اما به ورزش و پرورش بدنی علاقه بسیار نشان می‌داد (اکرام، ۱۵؛ رضوی، همان، 475-474). پس از تحصیلات ابتدایی به لکهنو و از آنجا به دهلی رفت و به خدمت شاه عبدالعزیز دهلوی شیخ

بیروت، ۱۴۰۸ق/۱۹۸۸م؛ مولوی، جلال الدین محمد، مثنوی معنوی، به کوشش رینولد. نیکلسون، تهران، ۱۳۶۳ش؛ نوشاهی، شریف احمد، شریف‌التواریخ، گجرات، ۱۳۵۵ق؛ هجویری، علی، کشف المحجوب، به کوشش زوکوفسکی، لنینگراد، ۱۳۴۴ق/۱۹۲۶م. مینا حفیظی

آخمد راسم (د ۱۳۵۱ق/۱۹۳۲م)، روزنامه‌نگار، تاریخ‌نویس و از عاملان نام‌آور نهضت ادبی در مجله ثروت فنون در ترکیه.

تاریخ ولادت او را به اختلاف، ۱۸۶۴م (کارااعلی اوغلو، «فرهنگ...»، 22)، ۱۸۶۵م («دائرة المعارف زبان...»، I/71)، ۱۸۶۶م (جانب، 98) و ۱۸۶۷م (اینال، 1344) آورده‌اند. وی در استانبول زاده شد. پدرش بهاء‌الدین افندی که قبرسی تبار و کارمند اداره پست بود، پیش از تولد احمد، همسرش را ترک کرد و احمد به سرپرستی مادر پرورش یافت (بانارلی، 1062؛ کارااعلی اوغلو، «تاریخ...»، 55؛ اینال، همانجا). وی پس از به پایان رساندن تحصیلات خود در مدرسه مشهور دارالشفقه (۱۳۰۰ق/۱۸۸۳م)، به خدمت اداره پست و تلگراف درآمد، اما سال بعد، چون کار دولتی را موافق ذوق خود نیافت، به عالم مطبوعات روی آورد (بانارلی، 1063؛ اینال، همانجا). وی که نویسنده‌گی را از زمان تحصیل با نوشتن مقالاتی در روزنامه‌های معروف ترکیه آن زمان مانند جریده حوادث، ترجمان حقیقت، اقدام، صباح و جز آن آغاز کرده بود (کارااعلی اوغلو، همان، 57)، یکسره خود را وقف این پیشه - که آن را «جاده باب عالی» می‌خواند - کرد (E1²). چندی نیز به سیاست روی آورد و در ۱۹۲۷م به نمایندگی مردم استانبول در مجلس کبیر ترکیه برگزیده شد (اینال، همانجا). سرانجام پس از یک بیماری طولانی در اقامتگاه خود واقع در جزیره هیبلی - از جزایر دریای مرمره - درگذشت و همانجا به خاک سپرده شد (همانجا).

احمد نویسنده‌ای پرکار و چیره دست بود که با نوشتن داستان، سرگذشت، خاطرات و تاریخ برای عموم، شهرت یافت (همانجا). او با زبانی ساده، غمها، شادیهها، باورها و زندگی روزمره مردم - به ویژه ساکنان استانبول - را هنرمندانه به قلم آورد (کارااعلی اوغلو، همان، 58؛ بانارلی، اینال، همانجا). اگر چه وی تحت تأثیر نویسندگان معروف پیش از خود همچون: شناسی، نامق کمال، ضیاپاشا و احمد مدحت بود، اما بی آنکه در دامن هیچ یک از گرایشهای سیاسی و ادبی مسلط آن روزگار بیفتد، با زبان ساده و عامیانه‌اش سبکی نو در ادبیات منثور ترکیه به وجود آورد («دائرة المعارف دیانت...»، II/117؛ IA, I/202) و در نهضت ساده کردن زبان ترکی نیز فعالانه شرکت کرد (لوند، 213).

احمد راسم از آغاز نویسنده‌گی در دارالشفقه، دلبستگی خاصی به تاریخ پیدا کرد. به اعتقاد وی هر فرد باید از تاریخ کشورش آگاه باشد و از آنجا که بیشتر کتابهای تاریخی را دارای نثری دشوار می‌دانست، به تألیف کتابهای تاریخی به زبان ساده دست زد (احمد راسم، «الف - ج»). وی با موسیقی نیز آشنا بود (اینال، همانجا)، مراحل اولیه این

D.2512

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 2, Sayı 4, 2004, 595-627, *İstanbul.*

Osmanlılar Dönemi'nde Bilim Tarihi Yazıcılığına Genel Bir Bakış ve Ahmed Râsim'in "Terakkiyyât-ı İlmiyye ve Medeniyye" Adlı Eseri

Remzi DEMİR*

İnan KALAYCIOĞULLARI**

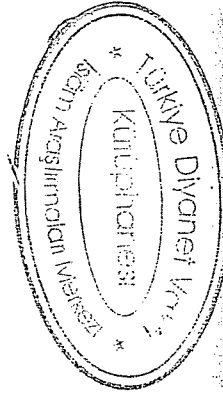
BİLİM TARİHİ YAZICILIĞININ, gerek 1923 öncesinde ve gerekse sonrasında geçirmiş olduğu aşamaları incelemek, sadece bu alanda neler yapıldığını görmek bakımından değil, bundan sonra neler yapılması gerektiğini belirlemek bakımından da önemli olsa gerektir. Böyle bir etkinliğin, eleştirel ve nesnel olmak kaydıyla, Türk bilim tarihi araştırmalarına büyük bir katkıda bulunacağından ve Türk bilim tarihçilerine yeni bir yönelim imkânı tanyacağından emin olabiliriz.

Kısa bir süre önce bu satırların yazarlarından birisi olan Remzi Demir'in yayımlanmış olduğu "Türkiye'de Bilim Tarihi Araştırmalarının Gelişimine Genel Bir Bakış (1532-1993)" başlığını taşıyan makale,¹ hiç değilse 1993 yılına kadar böyle bir hedefi gerçekleştirmek düşüncesiyle yazılmıştır. Ancak aradan geçen süre içerisinde görülmüştür ki bu çalışmada anılmayan ama Osmanlılar dönemindeki bilim tarihi anlayışının oluşumuna katkıda bulunan başka eserler de mevcuttur ve bunları değerlendirmeksizin konuya ilişkin bütüncül bir manzara sergilemek mümkün olamayacaktır.

* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Bilim Tarihi Anabilim Dalı.

** Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Bilim Tarihi Anabilim Dalı, Doktora öğrencisi.

¹ Türk bilim tarihi yazıcılığının gelişim sürecini irdeleyen bu araştırma için bkz. Remzi Demir, "Türkiye'de Bilim Tarihi Araştırmalarının Gelişimine Genel Bir Bakış (1532-1993)", *Türkiye'de Bilim Tarihi Araştırmalarının Dünü ve Bugünü, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Bilim Tarihi Anabilim Dalı'nda Yapılan Çalışmalar*, Ankara, 2003, s. 1-92.

NUMUNESİZ KOPYA
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
KÜTÜPHANELERİ

22 SUBAN 2005

Not: Kitab Prof.Dr. Nihat M. Çetin
özel koleksiyonundadır.

Son Devrin Meşhur Şair ve Edipleri Serisi: 6

MADDE YAYINLANDIĞI YIL
SONRA GELEN DÖKÜMAN

Mihail Mlecin

AHMED RASİM

Hayatı, Seçme Şiir
ve Yazıları

Tertip Eden
REŞAD EKREM KOÇU

SEMİH LÜTFİ ERCİYAS
SÜHULET KİTABEVİ
İSTANBUL: 1938

MAKALE YAYINLANMIŞTIR
SONRA GELEN DOKÜMAN

19 3 EKİM 1993

AHMET RASİM'in ÇEVİRİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA (*)

Prof. Dr. Niyazi AKI

Ayrı kültürlerle bağlı bilim dallarındaki yenilikleri, düşünce gelişmelerini ve sanat hareketlerini izlemek, kısa bir ifadeyle, geniş ölçüde kültür alışverişini sağlamak daima bir dilden ötekine yapılan çevirilerle mümkün olabilir.

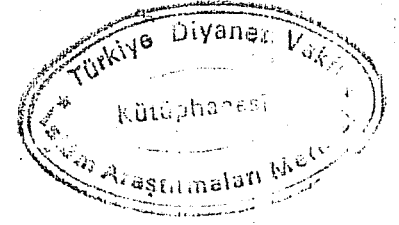
Osmanlı İmparatorluğunun yoğun bir kültür değişmesi devresine girdiği XIX. yüzyılda da bu çareye başvurulmuş ve hayatın çeşitli ihtiyaçlarına cevap verecek birçok eser yanında düşünceyi ve zevki geliştiren edebî eserler de dilimize çevrilmiş ya da adapte edilmiştir. Zaten bunun içindir ki geçen yüzyıl edebiyatımıza hâkim olan düşünceleri, etki yapan ilham kaynaklarını, dil zenginliğini, hattâ yazarların üslûbunu aydınlatmamız, kırk elli yıl süre ile yapılan bu çevirileri incelememize ve bunlara neler borçlu olduğumuzu bilmemize bağlıdır. Başka milletler bu amaçla üniversitelerinde mukayeseli edebiyat kürsüleri kurmuşlardır.

XIX. yüzyılın ikinci yarısında Münif Paşa'nın "Muhaverat-ı Hikemiye"si ve Yusuf Kâmil Paşa'nın "Tercüme-i Telemak"ı ile başlayan, daha sonra gazete tefrikalarıyla genişleyen edebî çeviri hareketi hâlâ devam etmektedir. O devir yazarlarımızın çoğu çeviri yapmışlardır; lâkin bunlar arasında büyük çevirici adını verebileceklerimiz ancak Ziya Paşa, Âli Bey, Ahmet Vefik Paşa, Şemsettin Sami Bey ve Ahmet Mithat Efendi'dir. Özellikle, gazete ve matbaa sahibi olan Ahmet Mithat Efendi, geniş halk topluluğuna okuma zevki aşımak ve okuma yoluyla bilgi edinmesini sağlamak amacıyla çeviriden bir hayli faydalanmıştır. İki yüzyıldan beri en fazla tanıdığımız Batı dili Fransızca olduğu için yazarlarımızın çoğu Fransızca biliyor ve bu dilden çeviri yapıyorlardı; hattâ diğer yabancı dillerde yazılmış bazı eserler de Fransızcaya yapılmış çevirilerinden dilimize aktarılıyordu. Bununla beraber o devirde, Rusçadan, Almandan, İngilizceden ve Rumçadan yapılmış bazı çevirilere de rastlanır.

(*) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kurulan (Büyük Türk Yazarlarını Yayın Yoluyla Anma Komisyonu) için hazırlanan bu yazıyı, aradan 4-5 sene geçtiği halde basılmadığı için burada yayınlıyoruz. Adı geçen komisyon Ahmet Rasim hakkında kitap yayınlarsa bu yazıyı alabilir.

D16/10/1993
Kütüphane

AGÂH SIRRI LEVEND

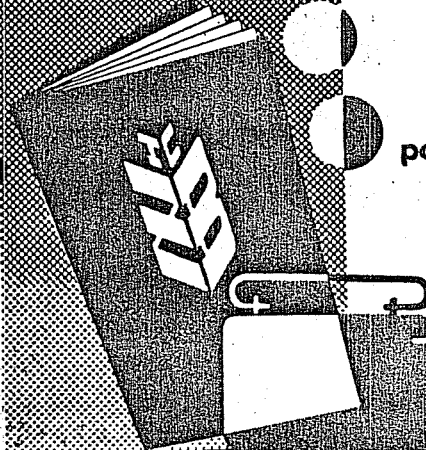

yurdun her yerinde

620

ŞUBE VE AJANS

En büyük
para ikramiyesi
En fazla
şans

HER YERDE HER ZAMAN

T. C. ZIRAAT BANKASI

AHMET RASİM

HADE YAYINLADIKTAN
SONRA SELEN DOKUMAN

23 TEMMUZ 1993

Türkiye Diyanet Vakfı
İslâm Araştırmaları Merkezi
Kütüphanesi

Demirbaş No: 1 19276

928

Tasnif No: AHM

AHMED RASİM'DE DİL VE ÜSLÛB

M. Necmeddin Hacıeminođlu

Eskilerin «üslûb-ı beyan aynıyle insan» sözü bir hakikatin ifadesidir. Gerçekten hangi sahada olursa olsun, bir san'atkârın üslûbu ile karakter ve şahsiyeti arasında «sıkı bir münasebet» vardır.

Yazarlar ve şairler bahis konusu olduğu takdirde, denilebilir ki, *üslûp* san'atkârın mizacının, şahsiyetinin, kültürünün; dikkat, itina, titizlik veya derbederliğinin; merak ve temayüllerinin; hayat hadiseleri karşısındaki tavır ve davranışlarının kelime ve cümlelerle yapılmış resmidir. Bunun içindir ki, bir san'atkârı şahsen tanıyor fakat karakterini bütün incelikleri ile bilemiyorsak, onun üslûbuna dikkat etmeliyiz. Şahsiyetinin karanlık noktalarını üslûbu bize aydınlatacaktır. Yahut, aksine, bir yazarın üslûbunda izahını yapamadığımız hususiyetler görmüşsek, bunu aydınlatmak için de onun karakter ve şahsiyeti üzerine eğilmeliyiz. Hayatına yön veren hadiseleri bulmalıyız. O zaman anlaşılmayan noktalar kolayca aydınlığa kavuşur.

Ancak, üslûb nasıl san'atkârın şahsiyetine bağlı, onun ile alâkalı ise, şahsiyetin teşekkülü de başka şartlara ve unsurlara bağlıdır. Bahis konusu yazar olduğuna göre, onun şahsiyetine tesir eden bu unsur ve şartlar şöyle sıralanabilir. San'atkârın :

1. Mizacı,
2. Kültürü,
3. San'at ve estetik anlayışı,
4. Gayesi,
5. Yetiştii edebî çevre : bu çevrenin yazı dili ve umumî üslûbu, kelime kadrosu, beyan tarzı, söz san'atlarına verdiği önem, itibar ettiği edebî akımlar. Okuyucu zümresinin seviyesi. Yazar için konu teşkil edecek malzemenin mahiyeti ve zenginliği. Cemiyetin sosyal ve siyasî yapısı.

Ahmed Rasim'e bu noktalardan bakalım :

1. Neş'eli, zevk ve eğlenceyi seven, derviş-meşrep, alaycı ve dışa dö-

Püneydođu Avrupa araştırmaları, 1 (1972) s. 197-216, ist.

Her Hakkı Saklıdır.

Muzaffer GÖKMAN
Eski bir kütüphaneci

Kapağı seçildi
R. Kerfules.

Ahmed Rasim

GADDE YAYINLAR ÜRTAŞ
BORRA ÇELEN GÖKMAN

23 TEMMUZ 1993

AHMET RASİM
İstanbul'u Yaşayan ve Yaşatan
Adam

BİRİNCİ BASKI: 3000

HAYATI VE ESERLERİ

I

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi Kütüphanesi	
Kayıt No :	9227-1
Tasnif No. :	928 AHM

Basıldığı Yer

Hüriyet Ofset
Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş.
Sefaköy - İSTANBUL
1989

Çelik Gülersoy Vakfı Yayınları

Her Hakkı Saklıdır.

Muzaffer GÖKMAN
Eski bir kütüphaneci

Kepoğışekildi
R. Kuruluş.

Ahmed Rasim

İBDE İYİRLADIRYAS
SONRA SELEN DOKUMAR

12 3 TEMMUZ 1993

BİRİNCİ BASKI: 3000

AHMET RASİM
İstanbul'ı Yaşayan ve Yaşatan
Adam

HAYATI VE ESERLERİ

II

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi Kütüphanesi	
Kayıt No :	9227-2
Tasnif No. :	928 AHM

Basıldığı Yer

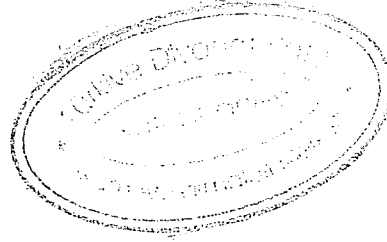

Hürriyet Ofset
Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş.
Sefaköy - İSTANBUL
1989

Çelik Gülersoy Vakfı Yayınları

D.790

011029

vaşı'na katıldıktan sonra Bulgarlar bir süre yansızlıklarını korumuşlar ancak 1915 yılının sonlarına doğru savaşa katılmışlardır. Bu arada savaşın başında Sofya ataşemiliteri olarak Mustafa Kemal. Bulgarların Osmanlıların müttefiki olarak savaşa katılmaları için kulis çalışmaları yapmıştır. Mektupta söz konusu edilen General Ratcho Petroff'la kaliteli likör şişelerini boşaltarak verilen önemli kararların; Mustafa Kemal'in; önemli nüfuzu olan bu Bulgar generalini ikna etmesiyle ilgili olması da olasıdır.

Sultane Petroff anı kitabında Mustafa Kemal'in bu kulis çalışmaları ile ilgili şu ilginç anısını anlatıyor:

"Bu dönemde evimde verdiğim bir yemeği hatırlıyorum. İçtiği şarapların boşboğaz ve çok cömert yaptığı Kemal Paşa; kocam General Petroff'a, Bulgaristan Almanların yanında savaşa girerse Edirne'yi Çatalca'yı, istediği kadar toprağı vermeyi öneriyordu; hatta İstanbul'u bile teklif edince Türkiye Elçiliği'nin saf katibi Haydar Bey, Türkiye'nin karşılaştığı tehlikeyi önlemek için (!) elçisi Fethi Bey'i uyarmaya koştu. Bu korkunç öneri karşısında Fethi Bey ve General Petroff'un kahkahalarla güldüğünü duydum."

Sultane Petroff'un anlattıkları pek doğal olarak Mustafa Kemal'in bir şakasıdır; bunu General Petroff ve Fethi Bey'in de kahkahalarla karşılaşması olayın bu yönünün delilidir; ancak Mustafa Kemal'in kulis girişimleri hakkında bir kanıt ta vermektedir.

Büyük olasılıkla Atatürk'ün mektubunda anımsattığı olay Sultane Petroff'un evindeki bu akşam yemeğidir ve Sultane Petroff'un düşündüğünün aksine Mustafa Kemal ve Fethi Bey bu ünlü ve nüfuslu Bulgar generalini ikna etmeyi başarmışlardır. Bulgaristan, bu ittifaka girdikten sonra Türk-Bulgar hududunda Bulgarlar lehine bazı küçük değişiklikler yapılmıştır.

Sonuç olarak bu mektuptan çıkaracağımız sonuç Mustafa Kemal'in Sultane Petroff ve ailesiyle Sofya ataşemiliterliği sırasında yakın ilişkiler içinde olduğudur. Bu ilişkilerin Sultane Petroff'un "Mustafa Kemal benim en iyi dostlarımdan biriydi" sözünü doğrulayacak kadar sıkı fıkı olup olmadığını bilemesek de herhalde sıradan bir ilişkiden daha ileri olduğu kesindir.

Son olarak söylemek istediğimiz; Mustafa Kemal'in Fransızca yazdığı bu mektubun bazı ifade eksikliklerine karşın; Atatürk'ün Fransızca'yı okuyup yazacak kadar iyi bildiğini gösterir bir kanıt olduğunu belirtmektir. Atatürk bu mektubu yazdığı dönemde yalnızca Sultane Petroff ile Fransızca yazışmamaktadır. İstanbul'dan tanıdığı ve Balkan Savaş'ında şehit düşen arkadaşı Ömer Lütfi'nin karısı Corinne'e de Fransızca mektuplar yazmaktadır. Bunların sayısı pek çok olup bu mektuplaşma daha uzun yıllar devam etmiştir.

MADDE YATIRILMADIKTAN
SONRA GELİR DOKÜMAN

07 EYLÜL 1993

43 Sultane Petroff, adı geçen eser, s:176-177

Enis Tahsin TİL

AHMET RASİM BEY*

"Halk arasından yetişen, halkı en iyi tanıyan muharrir"

Rasim Bey'in Hayatı - Kısa Süren Memurluk Devri - Muharrirlik Hayatı,
Eserleri - Gençliği, Aşk Maceraları

Türk muharrirleri içinde halkın en çok tanıdığı şüphesiz Ahmet Rasim Bey'dir. Bunun sebebi Rasim Beyin halk arasından yetişmiş olması, bütün yazılarında halkın, bilhassa İstanbul halakının hayatını anlatması, yarı mizahî bir lisanla daima onların dertlerine tercüman olmasıdır. Halkın arasına onun kadar inmiş, halka onun kadar yakın muharrir hemen hemen yok gibidir. Bundan dolayıdır ki bütün yazıları halk tarafından çok rağbet görmüştür.

Ahmet Rasim Beyin babası Kıbrıslı Menteş oğullarından Bahaeddin Efendi adında bir posta memurudur. Bu zat genç yaşında İstanbul'a gelmiş, burada evlenmiş, Ahmet Rasim Bey 1864 te İstanbul'da doğmuştur. Rasim Bey aslen İstanbul'lu olmamakla beraber burada doğup büyüdüğü için İstanbul'u, sülâlece İstanbul'lu olanlardan iyi tanımıştır. Doğduğu ve büyüdüğü bu şehre ne kadar büyük muhabbetle bağlı olduğu bütün yazılarından anlaşılır.

* Akşam gazetesi, 30 Mayıs 1949 -18 Temmuz 1949.

KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI YAYINLARI : 837

Kepçe şekilli
R. Kurtulmuş,

Ahmed RASİM 23 TEMMUZ 1993

GAZİTE YAYINLANDIKTAN
SONRA SELEN DOKÜMAN

AHMED RASİM

Doç. Dr. Şerif AKTAŞ

Türkiye Devleti Vakfı	
1987	
Kayıt No:	8983
Ticari Sicil No:	928
	AHM

TÜRK BÜYÜKLERİ DİZİSİ : 62

Ankara 1987

AHMED

İstanbul'un kuşatılmasına katıldı. Ancak, Fatih'in Ahmed Paşaya gösterdiği teveccüh, Paşanın Padişah'ın gözdelerinden birisine ilgi duyması üzerine öfkeye dönüştü ve vezirlikten azledilerek saraydan uzaklaştırılıp hapse atılmasına sebep oldu. Hapisteyken Fatih'e yazıp gönderdiği ünlü *Kerem* kasidesiyle hapisten kurtuldu. Affedildikten sonra, önce Bursa'da Orhan ve Muradiye Medreseleri mütevellîği, daha sonra da Sultan-önü, Tire ve Ankara'da sancak beyliği görevlerini yaptı. II. Beyazid döneminde tekrar vezir oldu ve bu görevdeyken Bursa'da öldü. Kaynakların çoğunda hiç evlenmediği hakkında bilgi bulunmasına rağmen, bazı kaynaklara göre bu bilgi doğru değildir. Âşık Çelebi ve muhtemelen ondan naklen daha sonraki bazı kaynaklarda Ahmed Paşanın Fatih tarafından çarîyesi Tûtî Kadınla evlendirildiği ve bir kızı olduğu kaydedilmektedir. Ahmed Paşa, Osmanlı sahası divan şiirinin kurucularındandır. Bazı kaynaklara göre Şeyhî ile Necati arasında yetişmiş şairlerin önde gelenidir. Daha hayattayken şöhret kazanarak *sultanî's-şuara* unvanını aldı, şiirleri Anadolu ve Rumeli'ye yayıldı. Yetişmesinde İranlı şairlerden Hâfız, Selmân-ı Sâvecî, Kemâl-i Hucendî ve Kâtibî'nin, Türk şairlerinden ise, Ahmedî*, Melihî*, Şeyhî* vb. etkileri olmuştur. Muhtemelen bu etkilenme nedeniyle bazı kaynaklar, Ahmed Paşanın özellikle kaside vadisinde İran edebiyatını taklit ettiği, kendi şair kişiliğinin damgasını şiirlerine vurmadığı görüşündedirler. Ancak, şiirlerindeki hayal gücü, mahallî unsurlara yer veriş, Türkçeyi başarıyla kullanışı bu görüşün doğru olmadığını göstermektedir. Aralarında Namık Kemal*, Gibb ve Browne'ın da bulunduğu bazı araştırmacılar da, Ahmed Paşanın şairliğinin gelişmesinde Ali Şîr Nevâî'nin önemli derecede etkisi olduğunu bildirirler. Hasan Çelebiden başlayarak sözü edilen ve muhtemelen onun verdiği bilgiye dayandırılan görüşe göre, Ahmed Paşa, Ali Şîr Nevâî'nin II. Bayezid'e gönderdiği otuz üç gazeli görüp tanzir ettikten sonra, şiirleri olgunluk ve şöhret kazanmıştır. Fakat bu iddia da doğru olmamalıdır. Çünkü, Nevâî'nin şiirlerinin Anadolu'ya ulaştığı II. Bayezid döneminde Ahmed Paşa zaten yeterince tanınmıştı. Kendisini üstat sayarak şiirlerine nazire yazan şairler arasında ise, Âhî*, Lâmiî*, Necatî*, Bâkî* vb. bulunmaktadır. Kaynaklar, ince, zeki ve nüktedan bir kişi olduğu görüşünde birleşirler.

Anadolu'da gelişen Türk şiirinin özellikle şekil bakımından olgunluk kazanmasında payı vardır. Daha önceleri aruzun kullanılışında görülen tutukluklar onun şiirinde önemli ölçüde ortadan kalkmıştır. Şiirleri âşıkane, rindane edalıdır. Kaside şairi olarak tanınır. Kasideleri arasında kerem, benefşe, âb, güneş rediflileri en tanınmış olanlardır. Melihî*'ninkine nazire olan "gönül" redifli murabba'ı da ünlüdür. Sehi, tezkiresinde *Leylâ vü Mecnun* adlı mesnevîsinin varlığını kaydetmekle birlikte elde bulunan tek eseri *Divan*'ıdır. II. Bayezid'in emriyle düzenlediği *Divan*'ında Arapça ve Farsça şiirler de bulunmaktadır. Yazmaları SK Ayasofya No. 3875, TSMK Hazine 1096 ve MK Yz. A 6891'dedir.

Kay.: CN s. 18, 242, 300, 357; *Eslâf* 1/209; EŞ s. 52-59; EŞDEA s. 92-102; HB (ST haz: Günay Kut, Harvard 1978, 111-115); HOP 2/40-69; HŞ (haz: Abdülkadir Özcan, İst. 1989), 1/217-220; İA 1/187-192; İMZKZEKF 1/774; KÂ 1/795; MecN 157a; MŞ 52; OM 2/74-75; RŞ 14; SO 1/193-194; TDEA 1/70-71; Günay Kut, "Ahmed Paşa, Bursalı" TDVİA 2/111-112; TGDEİS s. 23-24; TN 1/8-9(32); TŞ 2/305-320; TŞ/HÇ 1/134-139; TŞ/L s. 76; *Ahmed Paşa Divanı*, nşr. Ali Nihad Tarlan, İst. 1966; Harun Tolasa, *Ahmed Paşa'nın Şiir Dünyası*, Ank. 1973; Ali Alparslan, *Ahmed Paşa*, Ank. 1987; Turgut Karabey, *Ahmet Paşa Hayatı Sanatı Eserleri*, Ank. 1996; Atilla Şentürk, *Ahmet Paşa'nın Güneş Kasidesi Üzerine Düşünceler*, İst. 1994. → M. MENGİ

AHMED, Peyman, (takma ad), bk. CENAB, Şehabettin

AHMED Râgıb, bk. RÂGİB (1792 - 1855)

AHMED Râif, bk. RÂİF (18. yy.)

AHMED Râsîh Bey, bk. RÂSİH (? - 1731)

AHMED Râsim, bk. RÂSİM (1766 - 1853)

AHMED, Rasim (1865 - 21.9.1932): Fıkra, sohbet, makale, hatıra, hikâye, kısa roman, ders kitapları, fen ve teknikle ilgili kitap yazarı, gazeteci, tarihçi, mütercim. İstanbul'un Sarıgözel Mahallesinde dünyaya geldi. Babası Kıbrıslı Menteşoğullarından Bahaeddin Efendi, annesi Nevber Hanımdır. Ahmed Rasim babasından pek söz etmez. Bahaeddin Efendi, Kıbrıs'tan Ermenak'a gelip yerleşen bir ailenin çocuğudur. Aile Kıbrıs'tan ayrılırken Bahaeddin Efendi henüz çocuktur. Büyüdükten sonra Kıbrıs'ta posta ve telgraf memuru olarak

SAATİYYEL RASİM (1864—1932), Türk ya-
zar ve gazetecisi. Kıbrıslı Menteş-oğullarından Bahaeddin Efendi'nin oğludur. Babası an-
nesini terk ettiğinden çocukluğu çok sıkıntı içinde
geçen Ahmed Râsim, eğitimine önce mahalle mek-
tebinde başlamış, sonradan Dârüüşşafaka'ya geç-
miştir. 1883 haziranında Dârüüşşafaka'dan birinci-
likle mezun olan Ahmed Râsim, Posta ve Telgraf
Nezâreti'ne girerek fen kalemine alınmıştır. Fakat,
daha talebeliğinden itibâren gazeteciliğe ve edebi-
yata yatkın olan mizacı dolayısıyla, birbuçuk yıl
sonra istifa ederek, 1927 senesine kadar hiçbir me-
muriyet almamıştır. 1927 senesinde İstanbul me-
busu olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne
seçilmiştir.

Yazı hayatına Ahmed Midhat Efendi'nin teş-
vikiyle *Tercümân-ı hakikat* gazetesinde başlayan
Ahmed Râsim, *Ceride-i havâdis*, *Berk*, *Envâr-ı
zekâ*, *Güneş* v.s. gibi dergilerde edebî ve fennî ter-
cümelerle kendini tanıttı. İlk büyük hikâyeleriyle
bâzi mensur yazıları, 1891 yılında yayımlanmaya
başlayan *Servet-i fünûn* mecmuasında çıktı. Bun-
dan başka *Resimli gazete*, *Mektub*, *Maârif* (1891),
Hazine-i fünûn (1897), *Musavver fen ve edeb* (1899)
dergileri ile *İkdam* (1894), *Mâlûmât* (1895), *İrtika*
(1897) ve diğer gazetelerde makale, musâhabe, şiir
ve tercüme yayımladıktan sonra, *Sabah* gazetesini-
nin dâimî kadresuna girdi. İstibdad devrinde Leylâ
Feride takma adıyla hanımlara mahsus *Mâlûmât*'ta
makale ve şarkılar yazdı. Meşrutiyetten sonra diğer
gazete ve mecmualar yanında *Hacivad*'a da yazı
verdi. Bir aralık Hüseyin Rahmi ile *Boşboğaz* adlı
mizâhî bir gazete de çıkardı. Ayrıca, haftalık *Şura-yı
ümmet*, aylık *Resimli kâtab*, *Donanma* mecmuaların-
da da çalıştı. Birinci Dünya Savaşı yıllarında *Tas-
vir-i efkâr* gazetesinde de yazıyordu. Mütâreke sene-
lerinde *Yeni gün gazetesi*'nin mesul müdürü idi.
Cumhuriyet devrinde *İleri*, *Vakit*, *Akşam*, *Cumhur-
riyet* gazeteleriyle birçok dergilerde yazılar yayımladı.
Hayatının son senelerinde bir lûgat hazırlamakla

Küçük Türk - İslam Ans.

(C.1), s. 53-54, 1974 (İSTANBUL)

1912), s. 76, 100; M. Hartmann, *Unpolitische
Briefe aus der Türkei, Der islamische Orient*
(Leipzig, 1910), *Index*, s. 252; İsmail Habib,
Türk teceddüt edebiyatı tarihi (İstanbul, 1340),
s. 567 v. dd.; ayn. mll., *Tanzimattan beri* (1940),
s. 358 v. dd., 364; İsmail Hikmet, *Türk edebiyatı
tarihi* (Bakû, 1925), s. 661—667; Ahmed İhsan,
Matbuat hatıralarım (İstanbul, 1930), I, 76;
İbnülemin Mahmud Kemal, *Son asır Türk şair-
leri* (İstanbul, 1939), VIII, 1358—1362; Reşat
Ekrem Koçu, *Ahmed Rasim, hayatı, seçme şiir
ve yazıları* (İstanbul, 1938).

Edit: Ekmeleddin İhsanoğlu, Osmanlı Tabii ve Tatbiki Bilimler Literatürü Tarihi: (History of the Literature of Natural and Applied Sciences During the Ottoman Period), c. II, sh. 750-752 İstanbul 2006. İSAM 148811

10 Ocak 2007

MAKULU YAPILAN
SONRA GELEN

Ahmed Rasim

Baskısı: İstanbul, Kasbar Matbaası, 1306, 18x12(14x8) cm, 33+2+1 sayfa. *MKAHTBK*, I, 51; *Özege*, IV, 1790; *MÇOB*, s. 524; *SÖBKK*, V, 213; *TÜBATOK/AHTE*, VI, 171; BDK 7144; Belediye, K.1373; Ali Emiri, Tabîye, nr. 28/29; HTU nr. 18106.

Bibliyografya: *Mülkiye Tarihi*, III, 420-422, 446-447.

882. AHMED RÂSİM (ölm. 1932)

Kıbrıs'tan Ermenek'e gelip yerleşmiş olan bir ailedendir. 1301/1883'de Dârüşşafaka'yı bitirerek Posta ve Telgraf Nezâreti'ne memur olarak girdi. Bir süre sonra memuriyetten ayrılp muharrirliğe başladı. *Tercümân-ı Hakikat*, *Cerîde-i Havadis*, *Malumat*, *Sabah* Gazetelerinde çalıştı. 1927 yılında İstanbul'dan milletvekili seçildi. 21 Eylül 1932'de İstanbul'da vefat etti. Pek çok edebî eseri vardır. *OMLT*, II, 490-492 ve *OCLT*, s. 514-515'de matematik ve coğrafya üzerine yazdığı eserlerden bahsettik. Ahmed Râsim'in konumuz ile alakalı eserleri şunlardır:

1. Bedâyi-i Keşfiyyat ve İhtiraât-i Beşeriyeden Fonograf, Sadâyı Tahrîr ve İâde Eden Âlet (T):

بدایع کشفیات و اختراعات بشریہ دن فونوغراف، صدایی تحریر و اعاده ایدن آلت

Eserde, fonografin keşfi, kullanılış şekli, işlevleri, kim tarafından icad edildiği hakkında bilgiler verilir.

Başı. افاده مخصوص. بعد ادای ما وجب علینا. علم و معارفک اشرف و هر انسان ایچون الزم اولدیغنی بیان ایتمک ایچون خلفاء راشدین افندمز حضرتتدن علی کرم الله وجهه حضرتلرینک "علم او قدر شریف بر شیدرکه بر انسانک کندیسنده اولمسه بنده واردر ادعاسنده بولندیغنی و جهل او قدر مستکره بر شیدرکه ظلمات جهالتک اعماق خفاسنده بولنان بر کیمسه دخی بنده یوقدر دیه دعوا ایتدیکنی پیش نظر تدقیقه آلوب اندن علم و فضلک درجه قدر و مزینتی اکلاملیدر" مألنده اولان کلام حکمت انجامنی سویلمکله اکتفا ایلم...

Baskısı: İstanbul, Matbaa-i Bağdadlıyan 1302/1885, 19x13 cm, 15+1 sayfa. 3 şekil. *Ahmed Vefik Paşa Kütüphanesi Kataloğu*, s. 74, nr. 846; *MKAHTBK*, I, 258; *Özege*, I, 416, 121; *MÇOB*, s. 43, 110; *SÖBKK*, I-II, 58, 164; Belediye, K.1079; HTU nr. 5942; Ali Emiri, Tabîye, nr. 20/99.

2. Elektrik (T):

الکتریق

Bakırköy İbtidâi Mekteb-i Behrâmî muallimi iken yazmıştır. Mukaddimedede elektriğin faydaları ve nerelerde kullanıldığından bahsedilir. Tales'ten başlayarak elektriğin kısa tarihçesi verildikten sonra elektriğin izahına geçilir. Elektrikiyet-i mütevazine ve müteharrike, pillerin hizmeti, tesirat-ı elektrikiye, elektriğin sürati, elektrikiyet-i mıknatısiye, insanlarda bulunan elektrik, elektriğin tıbbı ait ciheti, havanın, yerin,

وارد خدمات دولتی شد و او را به نظارت باروتخانه سالونیک برگزیدند. در سال‌هایی که راغب‌محمدپاشا (- ۱۱۷۶ق) صدراعظم عثمانی بود برای خیردادن از درگذشت عثمان دوم (۱۱۶۸ - ۱۱۷۱ ق) و پرامدن مصطفی سوم (۱۱۷۱ - ۱۱۸۷ ق) به تخت شاهی به سفارت دربار اتریش در وین رفت و در بازگشت گزارشی از دیده‌ها و رویدادهای سفر نوشت. یک‌چند امور مالی آناتولی را در دست داشت. در ۱۱۷۶ ق سفیر عثمانی در امپراتوری پروس شد. در بازگشت از سفر برلن گزارشی دربارهٔ سیاست دولت پروس و مردم برلن نوشت که حتی توجه غریبان را نیز برانگیخت. پس از بازگشت از سفر برلن، منشی صدراعظم، چاووش‌باشی و امین مطبخ بود. در گفت‌وگوهای صلح کوچک قینارجه/کینارجا که پس از جنگ‌های روسیه و عثمانی (۱۱۸۳ - ۱۱۸۸ ق) در شمال شرقی بلغارستان میان دو کشور آغاز شد، شرکت داشت و رساله‌ای نیز دربارهٔ آن نوشت. اما در بازگشت از این مأموریت از کار برکنار شد. در صدارت خلیل‌حمیدپاشا (۱۱۹۷ - ۱۱۹۹ ق) یاری دیگر به کار فرایش خواندند. چون درگذشت، پیکرش را در گورستان سلیمیه در محله اسکدار به خاک سپردند. از آثارش: خلاصه الاعتبار دربارهٔ جنگ روسیه و عثمانی و عهدنامهٔ کوچک قینارجه (۱۷۶۹ - ۱۷۷۴م) که چون خود نمایندهٔ دولت عثمانی در گفت‌وگوهای صلح بود و گزارش دیده‌های او است، اهمیت فراوان دارد (استانبول، ۱۲۸۶، ۱۳۰۷ و ۱۳۱۷ ق)؛ خلیفة الرؤسا/حدیقة الرؤسا/سفينة الرؤسا که شرح احوال شصت‌وشش تن از رؤساءالکتاب باب‌عالی عثمانی از ۹۳۱ تا ۱۱۵۳ ق است و تألیف آن در ۱۱۵۷ ق به پایان رسید. بعدها سلیمان فایق با افزودن شرح حال چهل‌وهفت تن از رؤساءالکتاب ذیلی بر آن نوشت. این اثر چاپ شده است (استانبول، ۱۲۶۹ ق/۱۸۵۳م)؛ خمیلة الکبراکه شرح احوال شماری از خواجه‌سرایان (قیزلرآغالری) بزرگ حرم سلاطین عثمانی از ۹۸۲ تا ۱۱۶۵ ق است و نسخه‌ای دست‌نویس از آن به شمارهٔ TS.I/252 در کتابخانهٔ استانبول نگه‌داری می‌شود. این اثر را احمد بوشناق به عربی برگردانیده و در مجلهٔ المنهل به چاپ رسانده است (۱۳۹۴ق)؛ سفارت‌نامهٔ وین که گزارشی نخستین مأموریت احمد رسمی به دربار پادشاه اتریش است و به کوشش ابوالضیا توفیق چاپ شده است (۱۳۰۳ ق)؛ سفارت‌نامهٔ برلن یا پروس که گزارشی مأموریت مؤلف به دربار

دانشمندان همدورهٔ او می‌توان از احمدده منجم‌باشی یاد کرد. منابع: احسن‌التواریخ، ۱۶۸؛ تاریخ امپراتوری عثمانی و ترکیهٔ جدید، ۲۸۴/۱ - ۲۸۵؛ تاریخ امپراتوری عثمانی، در صفحات فراوان؛ تاریخ عثمانی، در صفحات فراوان؛ دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، ۶۸۶/۶؛ دانشنامهٔ ایران و اسلام، ۱۲۱۳/۹؛ دولت عثمانی از اقتدار تا انحلال، ۱۰۱ - ۱۰۲؛ سلطان‌نامه، ۴۲ - ۴۳؛ فرمانروایان شاخ‌زین، ۱۳؛ قاموس‌الاعلام، ۷۸۵/۱؛ قرون عثمانی، ۳۶۱ - ۳۶۳؛ نگاهی به روند نفوذ و گسترش زبان و ادب فارسی در ترکیه، ۱۷۸؛

Encyclopaedia of Islam, 1/268; *Islam ansiklopedisi*, 1/164-165.

معصومی

احمد راسم (ah.mad.rā.sem) / فدوله‌جی‌زاده، - استانبول ۱۱۸۰ - همان‌جا ۱۲۷۰ ق/ ۱۷۶۶ - ۱۸۵۳م، صوفی و نویسندهٔ عثمانی. پس از آن‌که تحصیلاتش را به پایان رساند در ادارهٔ مکناتبات صدراعظمی به کار پرداخت و پس از چندین مهره‌ار رئیس‌الکتاب حسنی‌بیگ شد. وی که از صوفیان طریقت نقشبندیه بود، سال‌های پس از آن را در خلوت و گوشه‌نشینی گذراند و به تألیف پرداخت. نثرش زیبا و روان است. وی با سه زبان ترکی، عربی و فارسی آشنا بود. از آثارش: نضایح شرعیه و موعظه (۱۸۹۸م)؛ کرامات اولیا به نثر؛ رسالهٔ محاسبهٔ نفس؛ اصول و وصول؛ ضروب امثال عثمانیه؛ لغت فارسیه که واژه‌نامه‌ای در سی‌هزار کلمه است؛ شرح سبحة صبیان؛ دیوان راسم (۱۸۵۵م).

منابع: پارسی‌نویسان آسیای صغیر، ۱۹؛ عثمانی مؤلفری، ۱۹۹/۲ - ۲۰۰؛ قاموس‌الاعلام، ۲۲۲۳/۳؛

Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi, 7/283.

گلشیری

احمد رسمی (ah.mad-e.ras.mi)، ابوکمال‌شهاب‌الدین‌احمد فرزند ابراهیم فرزند احمد، رسمو/رئیمنو ۱۱۱۲ - استانبول ۱۱۹۷ ق/ ۱۷۰۰ - ۱۷۸۳م، تاریخ‌نگار، نویسنده، مترجم و دولتمرد یونانی‌تبار عثمانی. چون از مردم رسمو، از نواحی جزیرهٔ کرت بود به رسمی و کریدی (کرتی) آوازه یافت. احمد مقدمات علوم را در زادگاهش آموخت. در ۱۱۴۶ ق به استانبول کوچید و در آن‌جا به تکمیل تحصیلاتش پرداخت. در ۱۱۵۹ ق در بورسه